

*Przeniknął Wańkowicz ducha poety: kilką rzutami
pędzla oddał podobieństwo oblicza i tę rzewną poezję,
która wypływała z jego duszy (...)*

MALARZ WINCENTY SMOKOWSKI O PORTRECIE ADAMA MICKIEWICZA
AUTORSTWA WALENTEGO WAŃKOWICZA

Obraz Walentego Wańkowicza przedstawiający Adama Mickiewicza został ukończony w Petersburgu w 1828 roku. Malarz wykonał kilka **AUTORSKICH REPLIK** tego dzieła, obraz był również wielokrotnie **KOPIOWANY** przez innych artystów oraz powielany w technikach graficznych.

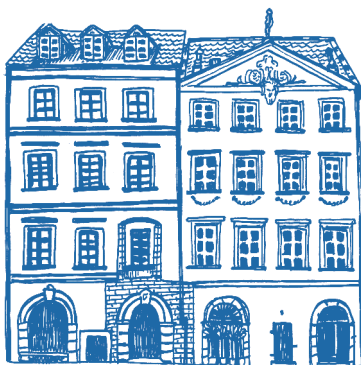
REPLIKA AUTORSKA

Dzieło wykonane przez autora pierwotnego, powtarzające jego kompozycję, kolorystykę i cechy. Repliki mogą być wykonane w tej samej lub w innych technikach, mogą również różnić się wymiarami.

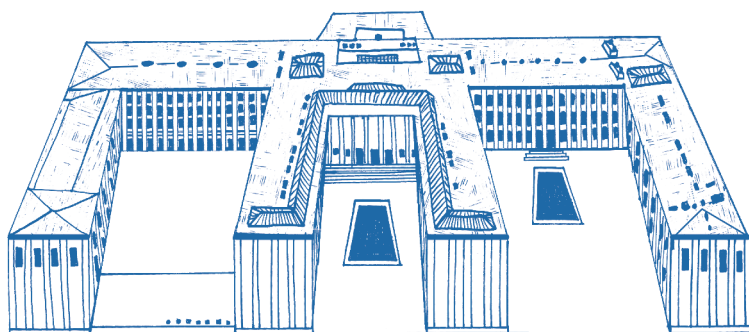
KOPIA

Wierne odwzorowanie pierwotnego dzieła wykonane przez innego twórcę.

Wizerunki Mickiewicza na Judahu skale autorstwa Wańkowicza możemy oglądać między innymi w muzeach w Warszawie, Paryżu i w Wilnie.

WARSZAWA
MUZEUM LITERATURY

WARSZAWA
MUZEUM NARODOWE

WILNO
VILNIAUS PAVEIKSLŲ GALERIJOS
WILEŃSKA GALERIA OBRAZÓW

PARYŻ
BIBLIOTHÈQUE POLONAISE
DE PARIS
BIBLIOTEKA POLSKA

Obraz jest efektem współpracy poety i malarza. Sugestie Adama Mickiewicza dotyczące tego, jak ma być przedstawiony, w połączeniu z malarskim talentem Wańkowicza stworzyły ikoniczny wizerunek romantyka. Sceneria portretu nawiązuje do pobytu Adama Mickiewicza na Krymie, którego malarz Walenty Wańkowicz nigdy nie widział. Obraz zawiera wiele charakterystycznych elementów, które będą powtarzane w portretach innych romantyków, m.in. Juliusza Słowackiego i Zygmunta Krasińskiego.

Jak myślisz, dlaczego Adam Mickiewicz chciał być przedstawiony:

- ☛ jako samotna postać w pejzażu?
- ☛ z uduchowionym, zamyślnym wyrazem twarzy?
- ☛ z profilu?
- ☛ patrzący na przyrodę, góry, morze i przepaść?
- ☛ z głową wspartą na ręce?
- ☛ z rozpiętym guzikiem koszuli, okryty burką (futrem) krymskich górali?
- ☛ z lirą?
- ☛ między ciemnym, a jasnym niebem?

Obraz funkcjonuje pod tytułem pochodzącym z sonetu Ajudah, choć pierwotnie nazwany był po prostu *Portretem Adama Mickiewicza*.

- ☛ Które fragmenty sonetów można zestawzić z portretem Adama Mickiewicza namalowanym przez Walentego Wańkowicza?
- ☛ Jak znajomość tych utworów może wpłynąć na odczytanie symboliki obrazu?
- ☛ Czy w obrazie odnajdujesz próbę zobrazowania zagadnień, które opisuje Mickiewicz w sonetach, takich jak: namiętność, zapomnienie, nieśmiertelność, sława, otchłań, chaos, śmierć, życie?

DROGA NAD PRZEPAŚCIĄ W CZUFUT-KALE

Adam Mickiewicz, *Sonet krymskie*, 1826

MIRZA

*Zmów pacierz, opuść wodze, odwróć na bok lica,
Tu jeździec końskim nogom swój rozum powierza;
Dzielny koń! patrz, jak staje, głęb okiem rozmierza,
Uklęka, brzeg wiszaru kopytem pochwyca,*

*I zawisnął – Tam nie patrz, tam spadła żrenica,
Jak w studni Al-Kairu, o dno nie uderza.
I ręką tam nie wskazuj – nie masz u rąk pierza;
I myśli tam nie puszcza, bo myśl jak kotwica,*

*Z łodzi drobnej ciśniona w niezmierność głębin,
Piorunem spadnie, morza do dna nie przewierci,
I łódź z sobą przechylili w otchłań chaosu.*

PIELGRZYM

*Mirzo, a ja spojrziałem! Przez światła szczeliny
Tam widziałem – com widział, opowiem – po śmierci,
Bo w żyjących języku nie ma na to głosu.*

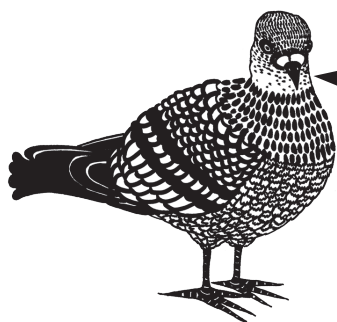
AJUDAH

*Lubię poglądać wsparty na Judahu skale,
Jak spienione bałwany to w czarne szeregi
Ścisnąwszy się buchają, to jak srebrne śniegi
W milionowych tęczach kołują wspaniale.*

*Trącą się o mieliznę, rozbiją na fale,
Jak wojsko wielorybów, zalegając brzegi,
Zdobędą ład w tryumfie, i na powrót zbiegi,
Mieczą za sobą muszle, perły i korale.*

*Podobnie na twe serce, o poeto młody!
Namiętność często groźne wzburza niepogody;
Lecz gdy podniesiesz bardon, ona bez twój szkody*

*Ucieka w zapomnienia pograć się toni,
I nieśmiertelne pieśni za sobą uroni,
Z których wieki upłotą ozdobę twych skroni.*

Cyprian Kamil Norwid w wierszu *W pracowni Guyskiego*, napisanym 40 lat po namalowaniu portretu Adama Mickiewicza przez Wańkowicza, potwierdza jego wyjątkowość, symboliczny wymiar i siłę oddziaływania.

W PRACOWNI GUYSKIEGO

Cyprian Kamil Norwid, 1869

*Jeden portret!... ów w Krymie, na skale oparty,
Między Azją a niebem, sam!... ten tylko warty
Poety i spomnienia – o reszcie? nie gadam –
Lub mówię: „To jest ładne... to Mickiewicz Adam...”*